

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Tres Igitur Regulas Recensebo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

hous libertatis, quæ Christi sanguine parata est, indulgent præcis cupiditatibus, & mores accerunt, qui homines moderatos ab Evangelio deterrent.

TRES IGITUR REGVLAS
RECENSERO.

P R I M A Regula. Vt Heu peccavit, optemperans Diabolo locutanti, vt contra mandatum Dei faceret: ita peccant omnes qui obtemperant legibus aut edictis, quæ iubent facere contra mandata Dei, siue leges illæ ab Episcopis, siue à Regibus, siue alijs Magistratibus, siue à Diabolis propositæ sint. Vera est enim vox Apostolorum: Oportet Deo magis obedire quam hominibus. Itaq; cum rex Babilonicus iussit auream statuam adorari, necesse fuit non obtemperare, & magna fidei constantia ostendere, quæ sit vera Dei adoratio, vt in Israëlita fecerunt, vt narrat Daniel. Ita Apostoli contra mandatum summi sacerdotis docent Euangelium Act. 5. & palam testantur referendum esse Dei mandatum.

H I C pij, leges Pontificum Regum edicta considerent, quæ iubent facere contra mandata Dei. Passim edicta impia proponuntur, ne puram doctrinam Evangelii diat, legat, discat populus. Coguntur sacerdotes vltimo more ad profanationem multiplicem cœnæ Domini in Missa. Pertinet nec recitatur inuocatio mortuorum, prohibetur coniugium sacerdotibus, cum tamen non omnes sint idonei ad cœlibatum, & Deus coniugium præcipiat omnibus, qui cœlibes non viuunt sine aliqua labe, vt i. Cor. 7. clare dicitur: Vitandæ fornicationis causa, vnusquisq; habeat uxorem suam. *ὁ δὲ τὰς ἀρχαίας ἐκείνας ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν.* Et postea: *ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν, ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν.*

I A cogita quanta multitudo hominum his iniustis legibus oppressa, & quælluntur à Deo, ac ruunt in æternum exitium. Horribiliter peccant Pontifices & Reges, cum condunt leges impediens veram Dei inuocationem, hoc est cum aliquid præcipiunt fieri, quod sine labe conscientie non potest fieri.

S I C V T autem Heu peccavit, obtemperans voci Diaboli, sic peccant reliqui, cum impias leges antedictum mandato Dei, & sinunt sibi excuri veram Dei inuocationem.

N E M O magnitudinem peccatorum, quæ hæc tristissima sceleratus affert, satis deplorare potest, imo nulla est tanta hominum sapientia, quæ magnitudinem horum malorum satis intelligat. Iacet oppressa magna pars eius populi qui vocatur Ecclesia, tyrannicis legibus, quæ stabilunt idololorum cultus, errores, nefarias libidines, & impediunt veram Dei inuocationem. Et hæc leges defenduntur magna

re suppliciorum, interficiuntur homines honesti & pij plurimi, in aliquam impiam legem violant. Multi pij sacerdotes propter eorum crudeliter necati sunt, cum nulla barbaries unquam propter similem causam homines occiderit.

Et si autem vociferentur viri politici, nullas legum mutationes concedendas esse, ne paratur extremum malorum ἀνορχία, & postea labefactentur doctrina necessaria & leges diuinæ, & obijciunt vetus præceptum, quod recitat Aristoteles in politicis, μή παρορῶν τὸ παρὰ μικρόν, non negligenda parua initia, quibus paulatim fiunt accessiones: tanta illa æterna & immutabilis lex anteferenda est: Diliga Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Item: Fugite idola. Quare necessarium est & in docendo taxare impias leges, & contra earum edicta obtemperare mandato Dei. Non iam de seruitute corporum aut rerum dico, seramus calamitates, quas negligentia aut asperitas parit in gubernatione ciuili, expilationes, fori confusiones, iniurias, beliorum mala. Seruitutem conscientiarum deploro, quæ impedit veram inuocationem, & infinita agmina hominū, aut in Epicureum Dei contemptum, aut in æternam desperationem in pellit. Væ ijs, inquit Iesaias, qui scribunt leges iniquas. Væ etiam ijs, qui nunc aut supplicia, aut præstigij sophisticatum eas defendunt. Audet Pygius hanc impissimam vocem edere, quæ exat in eius scriptis: Minus peccare Sacerdotem scortatione se pallientem, quam ducentem uxorem. His vocibus applaudunt sapientes quidam. At nequaquam inuocantur veri Dei, nequaquam salutem animarum anteferende erant suppliciosæ hominum leges, quarum manifesta est impietas. Esi enim viri quidam inuere fucos erroribus conantur, tamen quedam est nobis perspicua veritas, vt nulla Sophistica, nulla sycophantica obui possit. Sunt ob oculos miseræ, orta ex lege de Celibatu. Nemo sanus sine gemitu & lacrymis cogitare potest de obscuratione doctrinæ de penitentia, de fide, de vera inuocatione, de prophanatione cœnæ Domini, de inuocatione mortuorum.

Hanc de prima regula, non disputationem, res est enim manifesta, sed querulam abrupte cogor, quæ multo breuior & languidior est, quam equalem postulat magnitudo malorum, quæ ab impijs & tyrannicis legibus in Ecclesia tot iam sæculis & orta sunt, & adhuc oriuntur, & abinceps orientur, donec liberabit Ecclesiam suam filius Dei Dominus noster Iesus Christus, ostendens se vniuerso generi humano, resuscitatus mortuis. Sed hunc Dominum oro, vt mitiget ærumnas Ecclesie, & aliquas sibi reliquias excerpit, & mupdet filios Leui, id est, exciter passim doctores recte docentes, & non sinat extinguilumen Evangelij sui.

SECVNDA regula. Quædam opera sua natura sunt à d[omi]no adiaphora, quæ nec præcepta sunt lege Dei, nec prohibita, ut non veste ratiobus, uti veste communi, aut veste monachorum. Etsi autem hæc à d[omi]no adiaphora sine superstitione concessum est: tamen legibus de adiaphoris aduersandum est docendo, quia assuntur multis perniciosis erroribus, & doctrinæ exempla in usu libertatis modeste ostendere plura est. Recensebo autem breuiter septem errores, qui assuntur talibus traditionibus. PRIMVS error. Multi docuerunt & docent, in iuria & similes & τὸν νόμον mereri remissionem peccatorum, tum corporis, tum p[er]næ. Hic error Pharisaicus facile capit animos populi, & obdurat lucem doctrinæ de beneficijs Christi proprijs, & de fide. Ceterum putant homines mereri se remissionem peccatorum his suis ritibus, transferunt honorem debitum Christo in hos ritus, & aut inaudiam aliquantisper concipiunt, aut alunt dubitationes, quæ tandem eis sunt exitio. Ac præcipue propter hanc causam tam acriter docuit Paulus de abrogatione circumcisionis, & aliarum ceremoniarum legis Mosaicæ, ne hæc lux doctrinæ in Ecclesia extingueretur, quod propter Christum mediatorem credentes habeat remissionem peccatorum, & reputentur iusti, & sint hæredes vitæ æternæ, non propter circumcisionem & alias ceremonias Moysi, aut similes. Et speret, ut caueamus, ne nouis ceremonijs humanis, lux ita Euangelij profuseuratur. Nec dubium est, hunc Pharisaicum errorem acriter tradendum esse. SECVNDVS error minus est conspicuus, sed perniciosus. Quidam alii nunc vident non posse defendi per rem illum Pharisaicum errorem, ideo delabuntur huc: Etsi impunit, non merentur hæc ceremoniarum remissionem peccatorum: tamen quia sunt bona opera & cultus Dei, defendantur hæc traditiones, ut lege Moysi Nazæorum abstinentia, etsi non merebatur remissionem peccatorum, tamen Deo placebat, & erat cultus Deo gratæ, & præmia habebat. HOC fucio recens iam quidam pingere traditiones didicerunt, qui tamen non de his adiaphoris dimicant, sed de os terros abusus stabilire conantur. Necesse est autem p[ro]p[ri]os h[ab]ere re doctrinæ insidias. Magnus error in hoc ipso fucio inest, non citatur Moysi exemplum. Ingens enim discrimen est inter opera Deo instituta & ordinata, & inter illa quæ homines excogitant, & mandata nec ordinata à Deo. Erant cultus Dei opera in lege ordinata, etsi remissionem peccatorum nõ merebantur. At est & doctrina excogitata ab hominibus sine mandato D[omi]ni, nec fuerunt, nec cultus Dei, sicut nec Ethnica ceremoniarum & τὸν νόμον fuerunt voluntas Dei, etsi multa fuerunt elegantissima. Clamat Christus: Quis fra cogit me mandatis hominum. Et cum alias sæpe Propheta

holi rejciunt ritus sine verbo Dei institutos, tum vero i. Timothi.
 vocantur doctrinae demoniorum, cuius dicti, atrocitas profecto
 mentes mouere debet, vt considerent, qua prudentia adiphora
 qui possint. Etiam si ordinis causa ritus aliqui honesti seruandi
 ut in scholis lectionum ordo, tamen longe aliud est, ijs ritibus
 deus tribuere, quod sint cultus Dei, id est, opera quae Deus ap-
 paret, ita, vt se per ea iudicet honore affici. Et tamen recepto hoc
 more, amplius tribuitur, videlicet quod mereantur remissionem
 peccatorum. Rejcit Deus ac detestatur hanc audaciam hominum,
 ut fugit cultus suo consilio. Vt Israelitae proponebant vituli figuram,
 et illiuebant ritus suo consilio, sic & Ethnici fecerunt, quorum ex-
 emplum cur reprehenditur, si licet cuiilibet suo arbitrio cultus Dei
 hgeret? Sed hoc arcanum peccatum non inrelligunt homines, nisi be-
 ne cognita Euangelij doctrina. Amant enim sua inuenta, & ornant
 multis pretextibus, non solum tanquam disciplinam, sed etiam tan-
 quam Sacramenta proponunt, per quae dicunt Deum efficacem esse.
 Iudicant Enthusiasticos, sicut Corybantes, Manichaei, & tunc Ana-
 baptistae. TALEs furores comitantur admirationem traditio-
 rum humanarum, qui aliquo modo indicant, quare Spiritus sanctus
 reiet eas doctrinas Demoniorum, quia fascinati homines his riti-
 bus, relinquunt veram Christi agnitionem, fidem, & tolerantiam, &
 agunt sibi noua dogmata, & furores sine fide, vt fiebat à Marcionis
 & Manichaeis, & manifeste vidit fieri nostra aetas ab Anabaptistis, &
 Manichaeis erroribus, qui cum Pelargo passim vagabantur.

TENENDA est igitur definitio cultuum Dei. *Cultus Dei est*
opus mandatum à Deo, seu certo Dei testimonio institutum, quo De-
us pronuntiat se honore affici, faciendum hoc sine, aut immediato,
ut principali, vt Deo obtemperetur, & vt Deus celebretur, & quidem
faciendum praelucente fide in Christum. Operum primi praecipi fi-
nis immediatus est, vt Deus honore afficiatur, innorescat & celebra-
retur. Operum secundae tabulae finis immediatus est, nostri corporis &
proximi defensio, vt pij militis finis immediatus est, vt praeretur pro
libere communi, sed tamen principalis finis sit, vt Deum honore af-
ficiat. Ad hypocritae fingunt immediatum finem esse, cur die sexto
non elant carnes, quia Deus iudicet se honore affici per hunc ritum.
Hac opinio commentitia est. Conlilituta igitur definitione facile re-
ferant possunt praestigiae, quas de cultu nunc illi Agyptae & Euiyati,
qui pingunt traditiones humanas, comminiscuntur. TERTIVS
error. Insuper fingunt hypocritae, perfectiones esse opera traditionu
humanarum, hoc est, opera meliora & magis placentia Deo, quam ea
quae Decalogus praecipit. Et hac persuasionem praetulerunt Monacha-
rum gubernationi Ecclesiasticae, Politicae, Coniugio. Hac amantia
 prorsus

profus execranda est, & taxata est à Gersone. **Q**uartus error. Addunt opinionem necessitatis, hoc est, fingunt necessarium esse obseruationem traditionum humanarum, etiam extra casum scandali, deinde hac persuasionem eos, qui non obseruant illos ritus, damnant tanquam desertores Ecclesie seditiosos, schismaticos, anathematizatos à populo Dei, & exclusos ex Ecclesia, ut olim damnati sunt aliqui propterea, quod diem Paschatos non seruauerunt cum ceteris. Hanc opinionem de necessitate inprimis oportet taxari, nec excusetur iusticia Euangelij esse talis externa politia, item ne oriatur discordia propter aliquam talium rituum dissimilitudinem, dicitur est hæc in Euangelio libertas, nec potest aboleri humana autoritas. Sic Christus vult nos sentire, non necessarios esse ritus seu Mosaicos, seu humanarum traditionum, vt Coloss. 2. dicitur: Nemo vos vincet in cibo aut potu, &c. id est, Nemo obliget ac damnet conscientiam propter hos ritus. Et rursus: Cum mortui sitis cum Christo in elementis mundi, id est, à præceptis seu ordinationibus, quibus hæc mundana uita regitur, cur adhuc tanquam viuentes in mundo delecta facitis? Non contrectes, non gustes, &c. Et ad Galat. 5. In libertate qua Christus vos liberauit, itate, ne rursus iugo seruitutis implicemini. Iabet sententiam de libertate retinere, ne conscientia stulta carnificina excrucientur, aut excitent discordias, si quis vestros ritus humanos non obseruet.

Quintus error. Opinio necessitatis peperit maiores turbas, scilicet κακοῦνλίαν legis Mosaicæ. Postquam hæc persuasio occupauit animos, vt in lege Moyse necessariz fuerunt ceremonie, ita nunc necessarias esse, regnum Christi transformauerunt in Politum similem Iudaicæ. Vnum aliquem hominem præfecerunt vniuersæ Ecclesie, tanquam summum sacerdotem, deinde gradus sacerdotum, & externum sacrificium finxerunt, addiderunt summo sacerdoti potestatem instituendi ceremonias, legem de cœlibatu. Hæc tota κακοῦνλία magnam caliginem animis offundit. & legis & Euangelij intelligentiam obicurat, ac acerrime taxata est ad Galatas & ad Hebræos. Sacerdotes Leuitici significabant nobis Euangelij ministros, & sacrificia Mosaicæ significabant ministerium Euangelij, & in mentibus patientiam, nouam iusticiam Spiritus, inuocationem, confessionem, tolerantiam crucis, &c. ut Iohan. 4. dicitur: Veri adoratores adorabunt Patrem in Spiritu & veritate. Et 1. Pet. 2. Offerite hostias spirituales, placentes propter Iesum Christum.

Sextus error. Sed cum hæc concedit & hoc, quod Episcopi arrogat sibi potestatem condendi constitutiones, quam tamen non concedit eis Euangelium. Sed cum hæc persuasio, opera ab hominibus excogitata sine verbo Dei, eultra

Episcopi, quia præsunt, ut videantur augete studia pietatis, cum traditiones, ut fecerunt Gregorius I. Innocentius, & multi alii, qui quidem leges etiam exasperarunt, & confirmaverunt rationem necessitatis, ut suam auctoritatem amplificarent, dixerunt esse æternæ iræ Dei, si quis non seruet traditiones ab Episcopis traditas. Hunc errorem refutant sententiæ, quas supra recitavi. *Co. 2.* Nemo vos iudicet in cibo aut potu. Et in Actis Apostolicis magis gravissime obiurgat eos, qui ceremonijs Mosaicis onerare eos volebant: Quid, inquit, tentatis Deum, imponentes iugum cruciatibus discipulorum, quod neque Patres vestri, neque nos portare potuimus? Non est leve crimen tentare Deum, est enim non infirmitate labi, sed contemptu Dei, proposito ipsius verbo, quasi eum contemere, aliud instituendo, ἢ φιλονεικεῖν, & illius sapientiæ nostram auferre. Ut mandauit Deus populo Israël ne alibi sacrificarent, nisi in uno loco, ubi collegium docentium & arcam esse voluit. Econtra humana sapientia ratiocinatur, seposito verbo Dei: Atqui decet Deum ubiq; coli, & varijs officijs. Condamus ergo ubiq; sacella & ritus maxime non modo pecudes, sed etiam homines, ut in re magna difficultati studium nostrum conspiciatur. Tales fuerunt & sunt fontes cultus idolorum. Ita recentior ætas cumulauit Missas, & mandauit eorum. Sed hic meminerint pij vocem Petri, quæ talium legum & opinionum defensionem docet esse graue crimen. Non enim paruunt tantum est, tentare Deum, id est, nostram sapientiæ ipsius sapientiæ auferre, & laceffere eius. iram studio querendi contraria ipsius verbo, & cœrandi cum eo. Hæc sunt arcana mala, quæ politica sapientiæ non potest iudicare. Sed nos in Ecclesia ea considerare debemus, ut non nisi subijciamus nos verbo Dei, nec nostris opinionibus regi velimus.

S E P T I M U S error. Cum hæret opinio iustitiæ aut necessitatis de traditionibus humanis, sequuntur atroces discordiæ, ut cum dissidia exorta, sunt de die Paschatos, & fermentato. Et nunc Pontifices non solum fulmen excommunicationis in sacerdotes maritorum, & iniulta asperitate distrahunt Ecclesiam, sed etiam Neotericana crudelitate pios interficiunt sacerdotes, propter violatas in illis traditiones.

P R O P T E R hos septem errores seu omnes, seu plerosq; defenduntur traditiones humanæ, ut testantur libri eorum, qui se profitentur hostes esse nostrarum Ecclesiarum. Quamquam igitur traditiones de rebus adiaphoris loquuntur, tamen hos errores retegere & taxari mandat Deus, & passim Prophetæ, Christus & Apostoli taxant. Nec sint muti doctores, cum aut Ecclesia impijs cultibus polluitur, aut conscientia laqueis traditionum humanarum applicatur.

P R O D E S T etiam exemplo refutare hos errores, illamque doctrina de veris cultibus mediocriter tradita est. Nam

8pint3

opinio superstitiosa tenacius hæret, si nulla exempla libertatis obcedant. Ideo Paulus noluit Titum circumcidi, ut libertatis exemplum ostenderet, & Petrum arguit exemplo, confirmantem penitentiam eorum, qui Mosaicis ritus seruari volebant.

Et recitatur historia de Spiridone Cyprio Episcopo, digna memoria. Cum ad eum venisset hospes die ieiunij, nec subito emi aut parari cibi ieiunij tali die possent, iubet carnes, quas habebat conditas apponi. Non vescor his hodie, inquit hospes, sum enim Christianus. Tum Spiridon: Et hanc ipsam ob causam te vesci decet, quia Christianus es, nam omnis creatura Dei bona est, & nihil reiectum, quod cum gratiarum actione sumitur. Obtemperat hospes, & admonitus hoc exemplo, discit longe alios maiores cultus Deo præstandos esse, quam hæc ciborum discrimina. Imo in hac ipsa cœna præstat maiores cultus, agit Deo gratias, cogitat de libertate donata à Domino redemptori Iesu Christo, qua non solum ab his ciborum legibus, sed multo magis ab alijs tristioribus vinculis nos liberavit, ac legem cruci suæ affixit, ne nos damnet.

Hæc commemoravi, ut pij sciant, non taxentur & exemplo violentur humanæ traditiones, & hanc commemorationem errorum opponant novis oratoribus, qui nunc miræ philosophica pingere traditiones humanas didicerunt, quæ si valent, similibus fucis etiam Ethnicæ religiones excusari possent. Selæpiodatur ex Ecclesia amor sophisticæ, & Scapham Scaphim docemus, non ludamus verborum præstigij. Postquam autem errores, qui hærent in traditionibus monstrauimus & reprehendimus, nunc dicam quid de ritibus adiphoris sentiendum sit, qui remotis illis erroribus, seruantur in Ecclesijs emendatis.

TERTIA REGULA. In Ecclesijs emendatis, reliqui sunt ritus aliqui adiphori, qui huius vitæ actiones ordine aliquo distribuendæ sunt. Hominum natura inrelligit & amat ordinem, qui quidem maxime decet Ecclesiam & congressus publicos. Ideo Paulus grauissimè dixit i. Cor. 14. *ἡ τάξις κατὰ τὰς ἐκκλησίας ὡς κατὰ τὰς ἐκκλησίας*. Non ordinem tantum, sed etiam singularem curam ornandi ordinis requirit, quare ad *ἡ τάξις κατὰ τὰς ἐκκλησίας*, ut videamus quid personas, loca, tempora deceat. Modeste in templis conueniatur, quam in teatro. Actio & orationum sit placidior & grauior in illo cœtu diuinitus conuocati cui Christus & Angeli interfunt, quam in scena. ITA QUÆ AD ritus adiphoros in Ecclesijs emendatis seruandos esse, hoc sine dubio licet, propter bonum ordinem, sed ita, ne addantur opinio inuoluntatis, aut necessitatis, aut ceteri errores, quos supra recensui. Et si endum est, extra casum scandali violari has traditiones non oportet. Quæ autem scandala vitanda sint, paulo post dicam. Getson magis

operare quæ sunt *ἐπιφύλαξ* traditionum. Cum videret ingentem
 rituum carnificinam esse conscientiarum in hominibus mo-
 ris: Contra vero homines minus patientes legum, inducere contem-
 ptum epictureum vniuersæ religionis, qui tam multas traditiones ser-
 uare non poterant, fecit gradus. Aliæ, inquit, ornatus causa: aliæ
 necessitatis causa institutæ sunt. Sed illæ Gersonis mitigationes
 non leuant conscientias. Autoritas diuina voce Apostolorum pro-
 uita leuat, quæ expresse rejicit opinionem iustitiæ & necessitatis.
 Iustus autem munitur publica tranquillitas hac doctrina, quod di-
 citur, propter *εὐταξίαν*, eos ritus, qui boni ordinis causa instituti
 sunt, seruandos esse, & peccare homines perulantes, qui in Ecclesijs
 commendatis violant tales ritus cum scandalo. Hæc est vera traditio.
 Nam *ἐπιφύλαξ*, quæ & leuat conscientias, & utilis est paci. Aliqui
 homines natura feri, omnes leges tanquam carcerem oderunt. Hos
 nec prodest commonescere de causa legum, scilicet de bono ordi-
 ne & adhorari, vt vitent scandala, nec se sibi tantum, sed etiam ali-
 jano Ecclesiæ Dei viuere debere sciant. Alij vero placidi natura
 & *κατασκευαστοί*, ac intelligentes, sed ad societatem natos esse, imo præ-
 cipuum opus esse conferre studium ad iuuandam & fouendam Ecclesi-
 am, sua sponte honestos & viles ritus seruant, & vitant scandala, &
 cum sciant singulari consilio & beneficio Dei publicos congressus Ec-
 clesiæ institutos esse, & velle Deum hanc frequentiam ornari, vt so-
 nae publice in terris vox Euangelij, student ordinem, tranquillita-
 tem, grauitatem horum congressuum, in templis & in scholis tue-
 ri, præsertim cum ordo sæpe ad docendum rudiorum multitudi-
 nem conducatur, vt series dierum festorum non temere infutura est.
 Non enim omnes historia vno die recitari possunt, sed aliam partem
 alio tempore proponi commodius est. Et cum distributio temporum
 congruit cum euentibus, non solum gratior est, sed etiam memoriam
 adiuuat.

N E C tantum homines seriem certam dierum serua-
 runt, sed etiam Deus ipse quorundam festorum ordinem suis miran-
 dis factis in veteri & nouo Testamento pariter seruauit. Vt agnum
 voluit initio veris mactari, ita eodem anni tempore Dominus noster
 Iesus Christus crucifixus est, & resurrexit. Vt quinquagesimo die post
 exitum ex Aegypto promulgata est lex manifesto testimonio de mon-
 te Synai ita quinquagesimo die a Paschate datus est manifesto testi-
 monio Spiritus sanctus.

N V N C agitur annus à natali Christi
 1744. Quare & Deus ipse, & Dominus noster Iesus Christus, & Pro-
 pheta, & vniuersa Dei Ecclesia, inde vsque ab exitu ex Aegypto vsq;
 ad hunc annum, diem Paschatos & Pentecosten tribuerunt certis sa-
 cris actionibus annos 3049. Hunc consensum Dei & Ecclesiæ hæc

exempla intuens homo non Cyclopius, iudicabit honestum esse aggregare se ad illum Dei & Ecclesiam perpetuam cœtum & se rebus adesse spectatorem illorum euentuum cogitabit, quibus Deus illa tempora insigniuit. Imo cogitemus hos pulcherrimos congressus imaginem esse consuetudinis æternæ cum Deo, Christo, Patribus, Prophetis, Apostolis & alijs pijs. Tales ritus viles cum hoc modo sine superstitione seruantur, profunt ad docendum. Vbi enim nullus est ordo, nulla disciplina, doceri homines non possunt. Necessè est autem doceri & audiri Euangelium. Nam Deus non colligit aliter Ecclesiam suam, nisi voce Euangelij, nec aliter Spiritus sanctus efficax est, nisi per Euangelium, nec vlla est Ecclesia electorum cogitanda, nisi in hoc ritu visibili, in quo Euangelium rectè & pure docetur. Ergo hic visibilis cœtus amandus & fouendus est, & retinendum est Euangelij ministerium, & fiant honesti congressus. Ad hæc ordine & ritibus aliquibus opus esse constat. Imò & quilibet paterfamilias domi suæ libere mane & vesperi, legere aliquid, & dicere preces cogat. *Namque dies sine inuocatione, & sine gratiarum actione.* Ideo enim conditi redempti sumus, vt Deum celebremus, & hæc exercitia profunt ad docendum, & excitant timorem & fidem. Et in his exercitijs memoremur dictum Christi: *Quanto magis Pater vester cœlestis dabit Spiritum sanctum petentibus? Quare doceri, regi & sanctificari non speritu sancto petamus.* Idque cum petimus, fieri certo statuimus, & meminimus Spiritum sanctum efficacem esse cogitatione Euangelij.

DE MORTIFICATIO.

NE CARNIS.

DEFENDUNT aliqui leges de ieiunijs, satisfactionibus, precarunt, & monachorum superstitionibus, prætextu sententiarum, quæ de mortificatione concionantur. Cum mortificatio, inquit, sit bonum & pium opus, cur non laudantur etiam hæc leges humana de ieiunijs & similibus ritibus? Hic rursus hypocritis streunt in verè doctrinæ, & veris cultibus. Discernantur mandata diuina à hominum mandatis, ac consideretur quid vere Paulus voce mortificationem, nec transferatur vocabulum rerum magnarum, quæ Deus præcipit, ad futiles & otiosos ritus, vt omnibus ætatibus hypocritarum arrogantia insignibus titulis suas ceremonias ostentat & venditavit. **MORTIFICATIO** significat, aut patetiam mandatam à Deo in veris doloribus, sensu iræ Dei, pauperibus afflictionibus, aut temperantiam mandatam à Deo, frangatem cupiditates. Non significat *ἀθελοθρησκεία*, seu ceremonias accedentes sine mandato Dei. **DE** priore genere, id est, de tolerantia in re